

בס"ד. שיחת יום ב' ב' פ' ראה, כ"ף מנחם-אב, ה'תשכ"ב.

בלתי מוגה

א. אמרו רז"ל "אכל כי עשרה שכינתא שריא",

ומפרש רבינו הזקן באגה"ק: "שמעתי מרבתי — המגיד והבעש"ט (כפי שמפרש רבינו נשיאנו³) — כי אילו נמצא מלאך אחד עומד במעמד עשרה מישראל ביחד, אף שאינם מדברים בדברי תורה, תפול עליו אימתה ופחד בלי גבול משכינתא דשריא עליהו עד שהי' מתבטל ממציאיותו לגמרי",

וא"כ, הרי עצם המעמד של עשרה מישראל, מספיק כבר כדי לעורר את הענינים הקשורים עם שירה וניגון (ובפרט ע"פ המבואר בתורת החסידות⁴ גודל ענין הניגון כו').

אמנם, ע"פ הסדר בקדושה באופן ד"ילכו מחיל אל חיל"⁵, ניתוסף בזה עוד יותר כאשר "מדברים בדברי תורה" — כדברי המשנה⁶ "עשרה שיושבין ועוסקין בתורה שכינה שרוי", וכפי שמבאר רבינו הזקן באגה"ק הנ"ל, שאע"פ ש"אפילו אחד שיושב ועוסק בתורה כו"⁷, אין זה בדומה כלל, באופן של ריחוק הערך, למעלת השראת השכינה שע"י עסק התורה בעשרה דוקא.

[כלומר: אע"פ שהתורה היא חכמתו של הקב"ה, ועלי' נאמר⁸ "ויהי קול מעל לרקיע", שהיא למעלה מהתחלקות — הרי "לא בשמים היא"⁹, אלא ניתנה למטה דוקא, במקום שיש בו מיצרים וגבולים והתחלקות, ובמקום זה גופא צריכים לפעול שיהי' לא רק "אחד שיושב ועוסק בתורה", ולא רק "שנים", "שלשה" ו"חמשה", אלא "עשרה שיושבין ועוסקין בתורה", שזהו תכלית העילוי].

ומזה מובן, שככל שתגדל מעלת "מעמד עשרה מישראל ביחד אף

(1) סנהדרין לט, א.	(5) תהלים פד, ח.
(2) סכ"ג.	(6) אבות פ"ג מ"ו.
(3) סה"ש תש"ד ריש ע' 98. תש"ה ע' 59.	(7) שם מ"ב. וראה ברכות ו, א.
(4) ראה סה"ש תרצ"ז ע' 221. תש"ח ע' 180. תש"ט ע' 299. ועוד.	(8) יחזקאל א, כה. וראה מאמרי אדה"ז ע' 74.
	(9) נביאים ס"ע רלב ואילך.
	(9) נצבים ל, יב. וראה ב"מ נט, ב.

שאינם מדברים בדברי תורה, עד כדי כך, שמלאך, שרואה או לכל־הפחות מרגיש את אמיתית הענינים, ה' מתבטל ממציאָתו כו' — אין זה מגיע להעילוי דעשרה מישראל שיושבים ועוסקים בתורה.

ב. ובנדו"ד — הרי זו התוועדות וסעודה הקשורה עם סיום מסכת (כדלקמן), שאז "עבידנא יומא טבא לרבנן"¹⁰, שעושים שמחה לגמרה של תורה¹¹.

והענין בזה:

בגמרה של תורה, היינו, כשבאים לסיום ענין בתורה, סיום מסכת וכיו"ב, אזי ישנו לא רק הסיום כשלעצמו, אלא גם כל הענין מתחילתו ועד סופו, מראשית המסכת עד סיומה, ראשית הלימוד, אמצעית הלימוד וסיום הלימוד,

וכיון שהסיום כולל את כל הענינים מהראש עד הסוף, אזי ישנו גם ה"אור העולה על כולנה"¹², שהוא נעלה יותר מכל האורות שישנו בכל פרט שבענין זה כפי שהוא בפני עצמו.

ובדוגמת התגלות דבר־שכל בכמה תיבות שבאים בהמשך אחד, משא"כ כאשר כל תיבה היא בפני עצמה, ויתירה מזה, שכל אות היא בפני עצמה.

ג. וכפי שהובאה הדוגמא לזה¹³ מ"ברוך שאמר והי' העולם", שבת־יבות אלו ישנו שכל עמוק — שכל התהוות סדר ההשתלשלות הוא מאמירתו של הקב"ה, והיינו, שאין זה באופן שמתחילה הי' איזה ענין, ואח"כ נעשו בו שינויים, אלא כל מה ש"הי' העולם", הרי זה רק עי"ז ש"אמר", שזהו שכל הבריאה היא יש מאין.

ובפרטיות יותר:

"ברוך": הענין ד"אמר והי' העולם" גופא הוא שלא בערך להקב"ה, שהרי "לא זהו עיקר האלקות מה שהעולמות מתהוים ממנו"¹⁴, וכדי שיהי' "אמר והי' העולם", צריך להיות "ברוך", שהו"ע ההמשכה¹⁵, שזוהי ירידה לגבי הקב"ה, והיינו, שענין התהוות העולמות אינו גדולה לגבי

ואילך). וש"ג.

(10) שבת קיט, רע"א.

(13) נסמן בספר הערכים שם הערה 13.

(11) ראה רמ"א או"ח סתרס"ט ס"א. יו"ד

(14) תו"א מג"א צט, ב. לקו"ת שה"ש ה,

סרמ"ו סכ"ו.

א. ובכ"מ.

(12) ראה תניא שעהייה"א רפי"ב. וראה

(15) ראה תו"א מקץ לז, ג. ובכ"מ.

גם ספר הערכים חב"ד בערכו (כרך ג ע' שעא

הקב"ה, אלא אדרבה, "במקום שאתה מוצא גדולתו שם אתה מוצא ענוותנותו"¹⁶, שזוהי ירידה גדולה עבורו להיות "אמר והי' העולם", וכדאיתא בזהר¹⁷ שעשרה המאמרות שבהם נברא העולם נקראים "מילי דהדיוטא" בערכו של הקב"ה, כיון שלא זהו עיקר האלקות.

"שאמר": אמרו רז"ל¹⁸ "לא בעמל ולא ביגיעה ברא הקב"ה את עולמו", אלא באמירה בעלמא, ובמכ"ש וק"ו מבשר ודם, שעם היותו מוגבל, הרי אמירה אחת, כמו המאמר ד"בראשית", אין לה ערך כלל, וזוהי ירידה וצמצום גדול בערכו, אפילו לגבי כללות כח הדיבור שיכול לדבר דיבורים לאין קץ ותכלית, ועאכו"כ לגבי כח המחשבה שממנה נמשכו הדיבורים, ולמעלה יותר, עד לכח החכמה והשכל, כמבואר בארוכה בתניא¹⁹. ומזה מובן גודל הברכה וההמשכה מלמעלה מעלה עד למטה מטה ("ברוך") כדי שיהי' "אמר".

"והי'": אין זה ענין שאין לו מציאות בפני עצמו, כמו הארה בלבד, אלא זוהי התהוות דבר ומציאות בפני עצמו, ועד שיש הנברא הוא בדוגמת יש האמיתי²⁰.

"העולם": עולם הוא מלשון העלם והסתר²¹, והיינו, שעלה ברצונו של הקב"ה שבריא את העולם לא תהי' באופן שיתנו הכל מן המוכן, שאלקות יהי' בגילוי, שיראו איך שהקב"ה מהוה את העולם, ללא התבוננות ויגיעה בזה — שהרי כשיראו זאת אפילו בעיני בשר, אזי יעשו בפשיטות כל עניני התורה ומצוות, ולא יהי' כלל ענין שהוא היפך רצון הבורא, כיון שיראו בעיני בשר כיצד נעשית התהוות ה"מטה" בכל רגע ורגע; אך רצה הקב"ה שיהי' דוקא באופן של "עולם", מלשון העלם והסתר, ויהודי יצטרך להתייגע עד שיגיע להכרה ד"אמת הוי' לעולם"²², היינו, שבהעלם והסתר גופא יכיר שהתהוות העולם היא ממי שאמר והי' העולם, שזהו "הוי'", לשון מהוה²³.

ובכן: שכל זה, לפרטיו ופרטי פרטיו, מתבטא בד' התיבות "ברוך שאמר והי' העולם" כפי שבאים בהמשך אחד;

20 ראה ביאורה"ז לאדהאמ"צ בשלח מג, ג. ובכ"מ.
21 ראה לקו"ת שלח לו, ד. ובכ"מ.
22 תהלים קיז, ב.
23 זח"ג רנו, סע"ב. פרדס ש"א פ"ט. תניא שעהיה"א פ"ד.

16 ראה מגילה לא, א. וראה גם הנסמן ב"מ"מ, הגהות והערות קצרות" לתניא פ"ד (ע"ג). וש"נ.
17 ח"ג קמט, ב. וראה לקו"ת ר"פ אחרי. ובכ"מ.
18 ב"ר פ"ג, ב. וש"נ.
19 (פ"כ).

אבל כאשר כל תיבה היא בפני עצמה, הנה אע"פ שגם תיבת "ברוך" בפני עצמה מורה על ענין של ברכה והמשכה מלמעלה למטה, וכן תיבת "שומר", תיבת "והי" ותיבת "העולם", שבכל תיבה בפני עצמה ישנו ענין של שכל — הרי חסר כל תוכן הענין ד"ברוך שאמר והי' העולם"; יודעים רק שיש מציאות של ברכה והמשכה, אבל אין יודעים מאומה מה זה נוגע להתהוות העולם, לכל סדר ההשתלשלות, לקיום התומ"צ, תכלית בריאת האדם וירידה צורך עלי'.

ועד"ז בתיבת "ברוך" בפני עצמה, שיש בה ענין של שכל, שהו"ע של ברכה והמשכה — הנה כאשר מפרידים כל אות בפני עצמה, הרי אע"פ שגם אות ב' בפני עצמה יש בה ענין של הבנה והסברה, ועד"ז אות ר', אות ו' ואות כ', מ"מ, כאשר האות ב' היא בפני עצמה, יודעים רק שזהו ענין של אורך ורוחב, אבל לא יודעים מאומה מענין הברכה וההמשכה.

וזהו ענין "אור העולה על כולנה" — שע"י צירוף ד' האותיות ב' ר' ו' כ', מתגלה אור שכל שהוא עולה על כולנה, ענין הברכה וההמשכה, שזהו שלא בערך לגבי השכל המתגלה באות ב' בפני עצמה, או האותיות ר', ו' או כ' כפי שהן בפני עצמן.

ועד"ז ע"י צירוף ד' התיבות "ברוך שאמר והי' העולם" מתגלה אור שכל העולה על כולנה, שלא בערך לשכל המתגלה בתיבת "ברוך" בפני עצמה.

וכן הוא גם כאשר מסיימים כל ענין שכלי עד תכליתו, שאז באים להבנה והשגה אחרת לגמרי בכל פרטי השכל, שלא בערך לגבי השכל שישנו בכל פרט כפי שהוא בפני עצמו.

ומזה מובן, שדוקא ב"גמרה של תורה" ישנו ה"אור העולה על כולנה", ולכן עושים סעודה לגמרה של תורה, ועד"ז בנוגע לסיום מסכת, ש"עבידנא יומא טבא לרבנן".

ד. הסיום הוא על מסכת עירובין.

ובהקדם מה שכבר סיפרתי פעם²⁴ אודות אאמו"ר — בעל ה"יאָרצייט", שבקשר לזה נערכת התוועדות זו — שכאשר רצה לקבל סמיכה לרבנות, הנה כפי שהי' נהוג בכגו"ד מצד אלו שעדיין לא היו אז חסידים, הי' צורך גם בסמיכה מהגדולים שאינם מהעולם החסידי, ולכן

(24) ראה שיחת כ"ף מנ"א תשי"ב סי"ז (תו"מ ח"ו ע' 124). וש"נ.

נסע גם אאמו"ר לקבל סמיכה מר' חיים מבריסק, מר' אליהו חיים רבה של לודז', ועוד כו"כ.

וכפי שהי' נהוג פעם בנוגע לקבלת סמיכה — לא הסתפקו בבחינה אם זוכרים דין בשו"ע, ט"ז וש"ך, או אפילו — בהידור מן ההידור — פרי מגדים וכיו"ב, אלא היו בוחנים ומנסים גם בשימושה של תורה ושימושה של רבנות.

כאשר בא אאמו"ר לקבל סמיכה אצל א' הגדולים, הי' זה בזמן חג הסוכות, ונתעוררה שאלה בקשר לשבת סוכות:

היתה זו בעיר גדולה, ומנהגם הי' לבנות סוכה בחצר עבור כל אלו שהיו דרים בחצר זו, ואירע ששכחו לערוך עירוב חצירות, ובאו אל הרב לשאול מה לעשות: כיצד יוכלו להביא את המאכלים אל הסוכה, כדי שיוכלו לקיים מצות עונג שבת?

פנה הרב אל אאמו"ר שיפסוק שאלה זו, ומיד השיב אאמו"ר בפשיטות, שאין צורך בעירוב חצירות, כיון שהסוכה עצמה מערבת²⁵. פירוש הדברים:

עירוב חצירות ענינו שהחצר כולה נעשית רשות אחת, והיינו עי"ז שלוקחים פת או איזה ענין של מזון שבו משתתפים כל דיירי החצר, ומניחים בדירתו של א' מהם, וכיון ש"דירתו של אדם אינה נמשכת אלא אחר מקום פתו", נעשה מקום זה רשות משותפת של כל דיירי החצר²⁶.

ובכן: במה דברים אמורים שיש צורך בכך — בשבתות של כל השנה, שכל א' אוכל בדירתו, ולא בדירת חבירו, ולכן, כדי שיוכלו לטלטל בחצר, צריך להוסיף ענין בפני עצמו, שתהי' גם פת (אכילה) משותפת לכל דיירי החצר; אבל בחג הסוכות, שבלאה"כ אוכלים כולם בסוכה שבחצר, ודעתו של אדם היא במקום שאוכל סעודתו — אין צורך בעירוב בפני עצמו, כיון שסעודת כל דיירי החצר היא באותו מקום ובאותו ענין²⁷.

ובהמשך לזה — ייערך הסיום על מסכת עירובין.

ה. ההדרן — הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפס בלקו"ש ח"א ע' 63 ואילך (ס"א-ז).

27) ראה שם שש"ע ס"ו.

25) ראה גם מאירי עירובין עג, א.
26) שו"ע אדה"ז או"ח ששפ"ו ס"א.

ו. ויש להוסיף בהמשך לביאור החילוק שבין איסור מלאכת שבת לאיסור תחומין²⁸ — שבשני ענינים אלו מסיימת מסכת עירובין: ובהקדמה:

אודות הסמיכות דמסכת עירובין למסכת שבת, כותב הרמב"ם בהקדמתו לפירוש המשניות²⁹: "וסידר אחר שבת עירובין, מפני שהוא מענין שבת".

ויש לומר בביאור דברי הרמב"ם — ע"פ הידוע גודל הדיוק בלשון הרמב"ם, שבמילים קצרות כלל ענינים עמוקים — שלא זו בלבד שהענין דעירובין הוא א' מהלכות שבת, אלא שעירובין הוא כללות ענין השבת, כיון שתוכן כל המלאכות דשבת הו"ע ההוצאה מרשות לרשות (תוכנה של מסכת עירובין), כנ"ל בארוכה.

[ובלשון התחלת מסכת שבת: "יציאות השבת שתים שהן ארבע בפנים ושתיים שהן ארבע בחוץ, כיצד, העני עומד בחוץ ובעל הבית בפנים וכו'", היינו, שהכלל דשבת הוא שישנו "פנים" וישנו "חוץ", "בעל הבית בפנים" והעני בחוץ, ובזה חלוק שבת מימות החול, שיש צורך בזהירות בנוגע לאופן ההוצאה והטלטול מן הפנים אל החוץ או מן החוץ אל הפנים; ובענין זה גופא ישנם כל פרטי הענינים דמלאכות שבת³⁰: "הזורע והחורש וכו'" עד "מכה בפטיש", כולל גם המלאכה הפרטית ד"המוציא מרשות לרשות", עם היותה "מלאכה גרועה"³¹].

וכיון שבשבת יש ב' ענינים כלליים שהם הפכיים זמ"ז: איסור הכנסת הקליפה בשבת (איסור מלאכת שבת), ואיסור הוצאת השבת למקום הקליפות (איסור תחומין³²) — הנה בסיום מסכת עירובין (שהיא "מענין השבת") אומר ר"ש שני כללים: כלל א' — בנוגע לאיסור תחומין, "מקום שהתירו לך חכמים משלך נתנו לך"; וכלל א' בנוגע לאיסור מלאכת שבת (בדין נימת כנור שנפסקה) — "שלא התירו לך אלא משום שבות".

של השבת, שהרי נשמתו היא "חלק אלקה ממעל ממש" (תניא רפ"ב), ש"ביום השביעי שבת וינפש" (תשא לא, יז). ולכן, עצם העובדה שיוצא מחוץ למקומו (ללא עשיית מלאכה כלל) הו"ע של הוצאת ה"שבת" למקום הקליפות, דכיון שזהו חוץ למקומו של איש ישראל, הרי זה חוץ למקום הקדושה, והיציאה לשם היא היפך רצון הבורא.

28 לקו"ש שם ס"ז.

29 ד"ה והחלק השישי.

30 שבת עג, סע"א (במשנה).

31 תוד"ה פטש — שבת ב, א. תוד"ה

לאו — עירובין יז, ב. ועוד.

32 ובלשון הכתוב (בשלח טז, כט) —

"אל יצא איש ממקומו": מקומו של איש ישראל, בן אברהם יצחק ויעקב, הוא מקומו

ז. ובהקדם הרחבת הביאור בהאמור לעיל³³ שענין השבת הוא לקבוע שכל העולם כולו הוא רשות היחיד, ליחידו של עולם:

ענינו של יום השבת ("מה יום מיומיים"³⁴) הוא — להראות את בעלותו של הקב"ה על העולם, שלכן, כשם ש"ששת ימים עשה הוי' את השמים ואת הארץ וביום השביעי שבת וינפש"³⁵, כך צריך יהודי לשבות מכל ל"ט מלאכות שעושה בימות החול: "לא תעשה כל מלאכה אתה ובנך ובתך עבדך ואמתך ובהמתך"³⁶, כולל גם שביתת כלים (מדאורייתא, או לכל-הפחות מדרבנן³⁷), וכאשר "ירחיב .. את גבולך"³⁸, הרי כל העולם כולו הוא קנינו וכליו של איש הישראלי.

ובפרטיות יותר:

אע"פ שבעולם ישנם כו"כ ענינים שלכאורה הם היפך הקדושה והיפך הטוב, הרי האמת היא שגם ענינים אלו נכללים ברשותו של הקב"ה (רשות היחיד, ליחידו של עולם), וכמ"ש³⁹ "יוצר אור ובורא חושך עושה שלום ובורא רע אני ה' עושה כל אלה", כך, שגם עניני רע אינם יכולים לצאת מרשותו של הקב"ה (ולכן לא שייך אצל הקב"ה האיסור להוצאה מרשות לרשות, וכן כל שאר איסורי שבת שמסתעפים מזה).

אמנם, בעולם למטה, שבו רואים שיש טוב ויש רע, קודש וחול, טומאה וטהרה — צריך להבדיל בין הקודש ובין החול, ועאכו"כ בין טהרה לטומאה;

ואילו העבודה בעניני העולם שהם היפך הטוב — שכיון שבצעם שייכים גם הם לרשות היחיד דיחידו של עולם, הנה גם בהם צריכה להיות עבודת הבורא — הרי זה באופן של "סור מרע", בדרך דחי', שגם באופן כזה נעשית עבודת ה' כמו ע"י קיום רמ"ח מצוות עשה, כמארז"ל⁴⁰ "ישב ולא עבר עבירה נותנים לו שכר כעושה מצוה".

ח. וענין זה מתבטא בחילוק הרשויות דשבת — כפי שנתבאר בפרטיות במסכת עירובין⁴¹:

יש מקום שהוא בודאי רשות הרבים מן התורה — דרך מפולשת שרחבה ט"ז אמה, וששים ריבוא בוקעין בה — שבו אסור להעביר יותר

38) פרשתנו (ראה) יב, כ.

39) ישע"י מה, ז.

40) קידושין לט, סע"ב. וראה גם תו"מ

ח"ב ע' 139. וש"נ.

41) ראה שו"ע אדה"ד או"ח סש"מ.ה. וש"נ.

33) לקו"ש שם ס"ה.

34) סנהדרין סה, ב.

35) תשא לא, יז.

36) יתרו כ, יו"ד.

37) ראה שבת יח, א ובתורה ולימא שם.

מד' אמות, ואסור להכניס ממנו לרשות היחיד (איסור שזדונו כרת, ובעדים והתראה — סקילה, ושגגתו חטאת).

יש מקום שהוא בודאי רשות היחיד מן התורה — מקום גבוה או מוקף מחיצות בגובה י' טפחים, שרחבו ד' על ד' טפחים, ואם הוקף לדירת אדם, הרי גם שטח גדול ביותר נחשב לביתו של היחיד (כמו רשות היחיד דיחידו של עולם, שדוגמתה היא רשות היחיד של האדם התחתון). יש רשויות שבינתיים — כמו חצר שיש בה כמה דירות, הנה מן התורה היא רשות היחיד, אבל מדרבנן אסור לטלטל בה, כיון שחלוקה בדירורין.

וכיון שהאיסור הוא רק מדרבנן, נתנו רבנן גם עצה לדבר — עירובי חצירות, שיתערבו כולם במאכל אחד שמניחים מערב שבת, ואז יכולים לטלטל בכל החצר.

[ועד"ז בנוגע לעירובי תחומין: כיון שמדרבנן אסור לצאת מחוץ לאלפיים אמה, נתנו רבנן עצה — שכאשר מניח פת במקום מסויים, או מערב ברגליו, אזי קונה שביתה במקום זה, ומהלך ממקום העירוב אלפיים אמה].

כלומר: כיון שמעיקר הדין, מן התורה, רשות זו היא רשות היחיד, אלא שרבנן הוציאוה מכלל רשות היחיד בגלל שדומה לרשות הרבים (והו"ע של תוספת זהירות בעבודת האדם, כיון שראו בזמן בית שני שנתמעטו הלבבות וכו'⁴², וע"ד "בקעה מצא וגדר בה גדר"⁴³) — נתנו רבנן עצה כיצד להחזירה לכלל רשות היחיד, ע"י העירוב כו'.

וענינם בעבודת האדם: ברשות הרבים — העבודה דסור מרע; ברשות היחיד — העבודה דעשה טוב; וברשויות שבינתיים — העבודה בעניני הרשות, אם באופן ד"קדש עצמן כמותר לך", או להעלותם לקדושה ע"י עשייתם "לשם שמים" ו"בכל דרכיך דעהו"⁴⁴.

ט. וסיום מסכת עירובין (שכללות ענינה הוא עירוב רשויות שחלוקות כל אחת בפני עצמה, ולעשות מהן רשות היחיד) הוא — שיש אופן שרבנן התיירו דבר איסור (שמדבריהם⁴⁵), ובכ' האופנים שבכללות ענין השבת, מלאכת שבת ותחומין: באיסור תחומין — "מי שהחשיך חוץ

(42) ראה לקו"ת מטות פה, א. דרושי ר"ה אף שחמורים דברי סופרים מדברי תורה (סנהדרין פח, ב (במשנה). ירושלמי שם ובכ"מ.

(43) עירובין ו, א. וש"נ. פי"א ה"ד. וראה עירובין כא, ב.

(44) לקו"ש שם ס"ו.

לתחום .. ר"ש אומר אפילו חמש עשרה אמה יכנס⁴⁶; ובאיסור מלאכת שבת — "קושרין נימא במקדש", ועכ"פ — לדעת ר"ש — "עונבה".

[והיתר זה תלוי בפרטי החילוקים באופן האיסור, בכמות או איכות: ריבוי הכמות מכריע את איכות האיסור (כדמוכח ממ"ש אדה"ז בשולחנו ששוחטין לחולה ואין מאכילין אותו נבילה, כי ריבוי הכמות של איסור נבילה על כל כזית, מכריע את האיכות של חילול שבת שהוא איסור סקילה. אלא, שמזה לבד אין להכריח שכמות עדיפא, כי אם ממ"ש בתניא* שעברות קלות הן כמו מחיצות קלות וקלושות לרוב מאד שמאפילות כמו מחיצה אחת עבה ויותר**)] — כבבא הא', שלכן מוטב שיעבור איסור חד-פעמי של תחומין מאשר לשהות מחוץ לתחום במשך כל הזמן;

אבל האיכות דאיסור דאורייתא מכריעה את הכמות דאיסור דרבנן — כבבא הב', שנימת כינור שנפסקה מותר רק לעונבה⁴⁶.

וזוהי גם השייכות לרישא בענין "שרץ שנמצא במקדש", שתוכן הפלוגתא הוא בנוגע לכמות ואיכות, מי מהם מכריע — להשהות (כמות) או לרבות (איכות)⁴⁷].

ובנוגע לב' אופנים שבהם התירו חכמים דבר איסור — אומר ר"ש שני כללים:

בנוגע להיתר איסור תחומין, "מי שהחשיך⁴⁸ חוץ לתחום .. ר"ש אומר אפילו חמש עשרה אמה יכנס" — "מקום שהתירו לך חכמים משלך נתנו לך", כלומר, אילו הי' זה מקום הקליפות, לא היו חכמים מתירים ליכנס משם, ומה שהתירו חכמים, הרי זה רק באופן ש"משלך נתנו לך", כיון שמעיקר הדין הרי זה בתוך התחום.

ובנוגע להיתר מלאכת שבת, לענוב נימת כינור שנפסקה — "לא התירו לך אלא משום שבות"⁴⁹.

(* עיין שער הכולל בתחלתו.

** ואף שמשלשון התניא משמע שדוקא ריבוי גדול של כמות ("לרוב מאד") מכריע את האיכות — בדיני אדם אין לחלק כן. וכמו שבדין שחיטה ונבילה — הוא אפילו כשאירע בסוף היום. וע"ד הענין דתשובה, דעיקרה בלב, שרק כלפי שמיא גליא ומועיל.

46) כמבואר בארוכה בלקו"ש שם ס"ב ג.

47) לקו"ש שם ס"ד.

48) כמפורש בירושלמי (עירובין ספ"ד) שר"ש פליג בשניהם.

49) ולהעיר שתחומין ושבות שוים בדיניהם, שעבר במזיד, (49)

י. ונקודת הענין — שגם דבר שמדרכבנן נשאר מחוץ לתחום הקדושה, הנה יש אופן שביכלתו של איש ישראל להכניסו לתחום הקדושה, ולעשות ממנו "רשות היחיד", ליחידו של עולם.

וטעם הדבר "שהתירו לך חכמים" — כיון ש"משלך נתנו לך": הסיבה לכך שביכלתו של איש ישראל לשנות את העולם ולפעול שיהי' רשות היחיד, ליחידו של עולם, היא — בגלל שהעולם הוא "שלך", שהרי בריאת העולם היא "בשביל ישראל שנקראו ראשית"⁵⁰, כך שמלכתחילה הרי זה שייך אליו, ולכן ניתן לו העולם ("נתנו לך") לעשות בו כרצונו.

וזוהי כללות העבודה ד"בכל לבבך"⁵¹, "בשני יצריך, ביצר טוב וביצר הרע"⁵², היינו, שגם היצר הרע נעשה דבר היתר ("התירו לך"), וכדברי הגמרא במסכת ברכות⁵³: "בכל דרכיך דעהו .. אפילו לדבר עבירה" (כמבואר במפרשי הש"ס⁵⁴).

ועי' פועלים שלאחרי כן יהי' העולם כולו "רשות היחיד", ליחידו של עולם, בגלוי, למטה מעשרה טפחים — כפי שיתגלה בבוא "מלך שהשלום שלו"⁵⁵, בביאת משיח, שגם הוא נקרא בשם "שר שלום"⁵⁶, שיעשה שלום בעולם,

— שזהו גם תוכן הענין דעירובין, כדאיתא בירושלמי⁵⁷: "מפני מה מערבין בחצירות מפני דרכי שלום", כדי לעשות שלום בין כל השכנים⁵⁸ —

ואז יהי' הקב"ה "שכן טוב" לבניי שידורו יחדיו ברשות היחיד, ליחידו של עולם, בבית מבורך בכל טוב, ועד — "וקראת לשבת עונג"⁵⁹, למטה מעשרה טפחים.

* * *

שם. וראה גם מכתב ז' אדר שני שנה זו (אג"ק חכ"ב ע' קפג).

55) שהש"ר פ"ג, ו (א). יא (א).
56) ישע"י ט, ה. וראה פ' השלום, סוף ד"א זוטא. מדרש מעשה תורה (אות ח).
57) עירובין פ"ג סה"ב. פ"ז ה"ט.
58) ראה קה"ע שם.
59) ישע"י נח, יג.

בנוגע לחומר האיסור — מדאורייתא או מדרכבנן (לקו"ש שם סוס"ו).

50) פרש"י ורמב"ן ר"פ בראשית. ובכ"מ.
51) ואתחנן ו, ה.
52) ברכות נד, א (במשנה). ספרי ופרש"י עה"פ.
53) סג, א.
54) ראה פרש"י והגהות מהר"ץ חיות

יא. ביאור ההוראה מעניני ההדרן בעבודת האדם — נכלל בלקו"ש הנ"ל ס"ח-ט (להלן ניתוספו כמה ענינים שלא נכללו בלקו"ש).

בס"ח והערה 51, בענין שעיקר מציאותו של איש הישראלי היא נפשו האלקית, ואף שבבינונים הנה"ב "היא היא האדם עצמו", הרי זהו רק בחיצוניות, אבל בפנימיות ובאמיתית, הרי כל איש ישראל מוכן למסור נפשו על קידוש השם, כי נפשו האלקית היא אמיתית מציאותו:

ובפרטיות יותר:

ידוע שיש חילוק בין "אמת" ו"אמת לאמיתו"⁶⁰, כפי שמצינו גם בענינים השייכים לחושן-משפט, שישנו "דין מרומה"⁶¹, שגם הוא דין אמת, אבל אינו אמת לאמיתו⁶².

וזהו גם החילוק בין "אלו ואלו דברי אלקים חיים"⁶³, ל"הוי' עמו, שהלכה כמותו"⁶⁴ — כמבואר בחסידות⁶⁵ שמצד שם אלקים, שגם הוא אמת, יש מקום לב' הדעות ("אלו ואלו דברי אלקים חיים"), אבל מצד שם הוי' נקבעת הלכה פסוקה באופן כך ולא באופן אחר, כי שם הוי' הוא אמת לאמיתו.

וכמו"כ גם בעבודת האדם:

ובהקדמה — שרואים בפועל, שכאשר רוצים להכיר את מהותו האמיתית של האדם, הנה מאורח-חייו בתנאים רגילים (לא במקרה היוצא מן הכלל, כמו מאורע בענינים של שמחה שלא ע"ד הרגיל, ועד"ז בענינים של היפך השמחה רח"ל שלא ע"ד הרגיל), אי אפשר להכיר ולעמוד על אמיתת הדבר ("פּאַנאַנדער-קלייבן זיך") לידע מהי עצם מציאותו. ובנוגע לענינו:

האמת היא שיש חילוק בין צדיקים לבינונים — כמבואר בתניא ש"בצדיקים .. נפש האלקית הוא האדם, וגופם נקרא בשר אדם, וכמאמר הלל הזקן לתלמידיו⁶⁶ כשהי' הולך לאכול הי' אומר שהוא הולך לגמול חסד עם העלובה ועני' היא גופו, כי כמו זר נחשב אצלו, ולכן אמר שהוא גומל חסד עמו במה שמאכילו, כי הוא עצמו אינו רק נפש האלקית לבד .. שהרע שהי' בנפש החיונית .. נתהפך לטוב"; משא"כ בינוני —

64) סנהדרין צג, ב.

65) ראה אוה"ת יתרו ע' תתצ ואילך.
סה"מ תרכ"ז ע' שא ואילך. המשך תרס"ו ע'
תכו ואילך.

66) ויק"ר פל"ד, ג.

60) שבת י"ד, א. וש"נ.

61) ראה אנציק' תלמודית בערכו (כרך ז
ע' רצ ואילך). וש"נ.

62) ראה תוד"ה דין אמת — שבת שם.

63) עירובין יג, ב. וש"נ.

"מאחר שמהותה ועצמותה של נפש החיונית הבהמית .. לא נהפך לטוב [שהרי הבינוני הוא במעמד ומצב ש"מהותו ועצמותו של הרע הוא בתקפו .. כתולדתו .. ואדרבה, נתחזק יותר בהמשך הזמן שנשתמש בו הרבה באכילה ושתי' ושאר עניני עוה"ז"⁶⁷, אף שכל עניניו הם בהיתר, ולא לשם תאוה, אלא "סתם", או "לשם שמים"⁶⁸], הרי היא היא האדם עצמו"⁶⁹, כך, שהאמת היא שאינו שייך למדריגת הלל הזקן שאכילתו היא בבחי' גמילות חסד עם העלובה ועני', כיון שאצלו (בניגוד להלל הזקן) הגוף אינו "עלובה ועני'"... והאכילה אינה בבחי' "גמילות חסד", אלא דבר המוכרח מצד עצמו.

אמנם, כל זה הוא רק כאשר מסתכלים על הענין כפי שהוא מצד האמת בעבודתו, אבל לא מצד האמת לאמיתו של הדבר; ואילו האמת לאמיתו — מתגלית במקרה היוצא מן הכלל, שאז רואים מהו הענין שהוא רק בדרך טפל ובבחי' גמילות חסד, ומהו הענין העיקרי:

כאשר איש ישראל בא "לידי נסיון בדבר אמונה .. ונגעה עד הנפש לבחי' חכמה שבה"⁷⁰ — שזהו בדוגמת הענין ד"הוי' עמו" שלמעלה מ"אלקים חיים" — אזי מתגלה מיד שחייו הברייתיים שמצד הגוף ונפש הבהמית הם דבר טפל, שמוותר עליו, ללא ספיקות וללא פקפוקים, כדי שלא לעשות ענין שהוא היפך מציאותה של נפש האלקית ש"היא חלק אלקה ממעל ממש"⁷¹.

ויש להביא דוגמא לדבר ממה שנתגלה בעולם בעניני רפואה, — שזהו מצד שמתקרבים לימות המשיח ולביאת המשיח, שאז יקויים היעוד "מלאה הארץ דעה את הוי'"⁷², "אז אהפוך אל עמים גו' לעבדו שכם אחד"⁷³ —

שכאשר רוצים לגלות את פנימיותו של האדם, אזי צריכים לעשות לו ענין הנקרא בשם "שאַק", והיינו, שגורמים לו טלטול וזעזוע שמוציאו ("עס טרייסלט אים אַרויס") מחייו הרגילים, ואז מגיעים להכיר מה מסתתר בפנימיותו, ומה נוגע לו באמת.

72) ישע"י יא, ט. וראה רמב"ן הלי' תשובה ספ"ט. הלי' מלכים בסופן.
73) צפני' ג, ט. וראה רמב"ם הלי' מלכים ספ"א.

67) תניא פי"ג.
68) שם פ"ז.
69) שם פכ"ט.
70) שם פי"ט.
71) שם רפ"ב.

וזוהי כללות הנקודה — שהידיעה וההכרה במהותו האמיתית של איש ישראל היא רק כאשר מגיעים לפנימיות נפשו, נקודת החכמה שבנפשו, ואז יודעים ש"אע"פ שחטא ישראל הוא"⁷⁴, "ישראל" דייקא (למעלה מדרגת יעקב), "לי ראש"⁷⁵, והיינו, שהפנימיות שלו בהיותו למטה קשורה עם הפנימיות שלמעלה, כך, שכשם שלגבי הקב"ה אין מקום לטעות בחילוקים ודרגות של טוב ורע ח"ו, כך גם אין מקום לטעות מצד פנימיות הנפש בישראל, שהיא תמיד "באמנה אתו ית"⁷⁶, מבלי הבט על מעמד ומצב הגוף ונפש הבהמית.

שם, בענין האיסור דעשיית מלאכה בשבת, ואיסור יציאה מחוץ לתחום — בעבודת האדם:

כיון שהנשמה ירדה למטה — צריכה להיות עבודתה בכל ל"ט מלאכות דעובדין דחול, "הזורע והחורש וכו'", עד ל"מכה בפטיש"⁸⁰, שאז נגמר ונעשה כלי לאלקות. וכמו"כ בנוגע להתעסקות בעניני הפרנסה, שבשביל זה צריך להיות חורש וזורע וכו' — כל פרטי הענינים ד"סידורא דפת"⁷⁷, שזקוק להם לצורך פרנסתו; אבל, ההתעסקות בזה צריכה להיות רק באברים הגשמיים, כמ"ש⁷⁸ "יגיע כפיך כי תאכל", היינו, שהיגיעה עבור "אכילה", שכוללת כל צרכי האדם⁷⁹, צריכה להיות רק ב"כפיך", בידים וכללות האברים הגשמיים, אבל לא בשכל שבראש⁸⁰, ובלשון רבינו הזקן⁸¹ — שההתעסקות בעניני העולם צריכה להיות "בלא לב ולב", ולא באופן שיהי' מבולבל כו' בגלל שמונח בענינים גשמיים ועניני פרנסה.

כלומר: אפילו ה"ראש" של נפש הבהמית — הרי כיון שנפש האלקית נמשכת בה באופן של התלבשות ועד לאופן של התאחדות (מצד כמה פרטים)⁸², הנה כשם שנפש אלקית, "חלק אלקה ממעל ממש", אסור שתהי' מונחת בעובדין דחול, כך גם ה"ראש" של נה"ב לא צריך להיות מונח בעובדין דחול.

ועז"נ⁸³ "לא לחכמים לחם": כאשר מתחכם בכל מיני המצאות כדי

(80) ראה גם מכתב ג' אלול שנה זו (אג"ק

חכ"ב ע' שיב).

(81) ראה לקו"ת שלח מב רע"ד. וראה גם סה"מ תש"ט ע' 222, ובהערת כ"ק אדמו"ר שליט"א שם.

(82) ראה המשך תער"ב ח"א פר"י. ועוד.

(83) קהלת ט, יא.

(74) סנהדרין מד, רע"א.

(75) פ"ח שכ"ט פ"א. שעה"פ וישלח לב, כט. סה"ל ויחי מזו, כח. מח, ב. ועוד. הנסמן בתו"מ סה"מ תשרי ע' לד.

(76) תניא ספכ"ד.

(77) שבת עד, ב.

(78) תהלים קכח, ב.

(79) ראה תו"מ חל"ג ע' 228. וש"נ.

לנסות להרויח עוד כמה דולר — הנה לא זו הדרך להמשיך ברכתו של הקב"ה, שנמשכת ליהודי דוקא ע"י כלי טהור, שמותר ע"פ התורה, והכלי המותר ע"פ תורה הוא — "יגיע כפיך", ולא באופן שמשקיע בזה גם את ראשו ושכלו.

ומה שצריך להשתמש גם בשכל בשביל לעשות כלי לפרנסה בדרך הטבע ע"י עניני מסחר וכיו"ב — הרי זה רק בדוגמת השכל שמתלבש באצבעות היד בשביל כתיבה, והיינו, שכדי שיוכל לכתוב את האותיות ד"ברוך שאמר והי' העולם", הרי אצבעות היד מצד עצמם לא היו יודעים כיצד לעשות זאת, לולי הוראת ועצת השכל שמתלבש בהם; אבל זהו רק השכל שמתלבש ב"כפיים", ואין זה ענין השכל מצד עצמו, שנשאר מונח בעיניו שהם חכמתו של הקב"ה.

ובכן:

כאשר הנהגתו היא באופן ד"יגיע כפיך", הרי הוא עוסק אמנם ב"ט מלאכות, עובדין דחול, אבל המעמד ומצב ד"ימות החול" הוא אצלו ב"כפים" בלבד, ואין זה שייך לבחי' ה"שבת" שלו, בחי' החכמה שבנפש וכללות בחי' חב"ד שבמוחין;

אבל כאשר משקיע את עצמו בעניני העולם עם כל השכל, החיות וההתלהבות, עד מיצוי הנפש⁸⁴ — הרי הוא מחלל את השבת: חילול — הוא מלשון עשיית חלל ומקום פנוי — שנעשה אצלו מקום פנוי מאלקות, שהרי בשעת מעשה אינו זוכר ש"אין עוד מלבדו"⁸⁵, ו"הוא הנותן לך כח לעשות חיל"⁸⁶, וחושב ש"כחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה"⁸⁷; ובמילא נעשה עי"ז חילול קדושת נפשו, שזהו ענין השבת שבנפש — בחי' החכמה שבנפש.

זאת ועוד:

נוסף לכך שאינו מכניס את העובדין דחול למוחו ושכלו, בחי' השבת שבו, כיון שהתעסקותו בעניני העולם היא באופן ד"יגיע כפיך" בלבד, כולל גם השכל הדרוש ל"יגיע כפיך", בדוגמת התלבשות השכל בכתיבת אותיות, הנה עוד זאת, שהתעסקותו בעניני העולם באופן ד"יגיע כפיך" גופא צריכה להיות באופן שלא יהי' "אץ להעשיר... נבהל להון"⁸⁸,

(87) שם, יז.

(88) משלי כח, כ"ב.

(84) ראה תניא אגה"ק ס"ד (קו, א).

(85) ואתחנן ד, לה.

(86) עקב ח, יח.

ו"מי שיש לו מנה רוצה מאתיים וכו'"⁸⁹, והוא נכנע לרצונו, וגורר לשם את שכלו (אפילו במדה הקשורה עם ה"כפים" בלבד) — שכן הנהגה כזו היא היפך הענין ד"אל יצא איש ממקומו"⁹⁰:

מבואר בארוכה בהמשך מים רבים⁹¹ בתחלתו, בפירוש הכתוב⁹² "אולת אדם תסלף דרכו ועל הוי' יזעף לכו", ש"אם ירדוף אדם אחר המותרות, ויסתכן נפשו בעבור זה, האם על ה' יזעף לכו מדוע הגיע לו ככה . . למה בחר לרדוף ולהתאוות אחר המותרות . . שישתווה הנהגתו להעשירים וכו'".

והיינו, שיוצא ממקומו ומכניס את עצמו לעניני מותרות שאינם שייכים אליו, להיותם שלא בערכו, הן מצד שכלו והן מצד מדותיו, אלא, כיון שראה זאת אצל הזולת, נעשה אצלו ענין של קנאה: היתכן שאצל הזולת יהי ענין כזה, ולא אצלו — בה בשעה שאצלו הרי זה ענין שיבלבל אותו וכו'.

וכהמשל שמובא במאמרי הצ"צ⁹³, "לאדם שתופר לו בגד, שצריך לתופרו כמדת גופו, ואם הוא ב' אמות, ועושה לו לבוש מג' או ד' אמות, ה"ז מקלקל, וגורם שיכשל ויפול לגמרי":

ע"פ שכל יכולים לטעון, שמוטב שתגדל כמות האריג שבבגד, שאז יהי הבגד יקר יותר.

אמנם, הן אמת שמבחינת כמות של אריג ניתוספו כמה אמות, אבל, מצד זה שהבגד צריך להיות במדה קבועה — לפי מדת האדם, הנה כאשר הבגד הוא גדול יותר ממדתו, הרי לא זו בלבד שלא יביא לידי תועלת (ובנמשל, שעייז ירויח יותר בפרנסתו), אלא אדרבה, שהבגד הארוך מבלבל אותו בהילוכו ובפעולותיו וביגיע כפיו.

ומזה מובן, שהרדיפה אחר עניני מותרות היא בבחי' יציאה מחוץ למקומו; אין זו מלאכתו, ואין זה ענין שהוא צריך אליו, ולכן אין לו להכניס שם את נפשו האלקית, ע"י נפשו הבהמית וגופו.

כס"ט, שהמשנה האחרונה שבמסכת עירובין היא בדין שרץ שנמצא במקדש: ובהקדמה:

כללות ענין השבת הוא: "ויכולו השמים והארץ וכל צבאם"⁹⁴,

(92) משלי יט, ג.

(93) דרמ"צ קז, ב.

(94) בראשית ב, א.

(89) ראה קה"ר פ"א, יג. פ"ג, יו"ד. רמב"ן

ובחיי ס"פ חיי שרה. ועוד.

(90) בשלח טז, כט.

(91) תרל"ו.

והיינו, שתכלית השלימות של השמים והארץ וכל צבאם היא — לא כפי שהבריאה היתה בששת ימי בראשית, שאז הי' עדיין מעמד ומצב ש"העולם חסר"⁹⁵, אלא דוקא כאשר "באת שבת באת מנוחה"⁹⁶, אזי נעשית השלימות גם בהבריאה דיום ראשון, יום שני, שלישי, רביעי חמישי וששי.

ועד"ז בנוגע לכל אחד ואחד בעבודתו, ששלימות עבודתו (הן כפשוטה והן בפנימיות) אפילו ב"גיע כפיך", היא — לא בשעה שכפיו (האברים הגשמיים וכן השכל שמוכרח להיות מלוכש בהם) נמצאים עדיין למטה מעשרה טפחים, אלא דוקא בבוא ה"שבת" שלו, שאז מתעלים הם לעניני קדושה, תורה ומצוותי', וע"ד המבואר בתניא⁹⁶ ש"החומש מעלה עמו כל הארבע ידות לה' להיות מכון לשבתו ית", שגם הם נעשים "אושפזיכן לגבורה"⁹⁷, דירה לו ית' — שזוהי עבודתו של יהודי לעשות מכל העולם דירה לו ית'⁹⁸ — בדוגמת בית-המקדש, עליו נאמר⁹⁹ "ושכנתי בתוכם".

ומכאן באים לדין ד"שרץ שנמצא במקדש":

גם כאשר יהודי מצדו עושה כל מה שצריך בהליכה לבטח דרכו בלימוד תורה וקיום מצוות ובחלקו בעולם לעשות ממנו מקדש — הרי כיון שיש ענין של נסיונות, כמ"ש¹⁰⁰ "כי מנסה הוי' אלקיכם אתכם גו'", יכול להיות שימצא שרץ במקדש שלו.

ובהקדמה — שהדין ששנינו במשנה הוא גם בשאר טומאות שבמקדש, אבל המשנה מדברת אודות "שרץ שנמצא במקדש", היינו, שלא מדובר אודות אדם שנטמא, ובודאי לא אודות טומאה היוצאת מגופו, כי אם אודות שרץ — טומאה שנמצאת בעולם; אלא, כיון שיש לו עסק עם גוף ונפש הבהמית, והגוף ונה"ב קשורים עם העולם, שבו יש "עטיו של נחש" (הקדמוני)¹⁰¹ — אזי יכול להיות מציאות שימצא שרץ במקדש שלו.

וכללות הענין בזה — שכיון שצריך לעסוק בענין הבירורים, הרי "המתאבק עם מנוול מתנוול ג"כ"¹⁰², והיינו, שלא יתכן שלא ידבק בו משהו שיצטרך אח"כ להתייגע לרחצו כו' ("אא"כ מי שלא נהנה מעוה"ז כל ימיו כרבינו הקדוש"¹⁰³ (כדאיאת בתניא¹⁰⁴), שלכן נקרא בתואר זה).

95) פרש"י עה"פ. וראה בר" פ"י, ט.
 פרש"י מגילה ט, א.
 96) פל"ד.
 97) ראה ספר הערכים חב"ד בערכו (כרך ד ע' שנה ואילך). וש"נ.
 98) ראה תנחומא בחוקותי ג. נשא טז. בר" ספ"ג. במדבר"ר פ"ג, ו. תניא רפ"ו. ובכ"מ.
 99) תרומה כה, ח.
 100) פרשתנו (ראה) יג, ד.
 101) שבת נה, ב. וש"נ.
 102) תניא ספכ"ח.
 103) כתובות קד, א.
 104) פ"ח.

ובכן: לית מאן דפליג שחייבים להוציא את השרץ מן המקדש, אלא שענין זה יכול להיות כב' אופנים, שזהו תוכן ב' דעות שבמשנתנו, אם לעשות זאת באופן שהענין ד"מתנוול" יהי' בענין הכמות ("שהויי טומאה עדיף") או בענין האיכות ("אפושי טומאה עדיף"):

יש אופן שיהודי נזהר מענין של טומאה עד קצה האחרון, ונמנע ודוחה את ההתעסקות בבירור נפש הבהמית עד שיהי' מוכרח לזה (והיינו, שאינו שוכח לגמרי אודות נפש הבהמית, שהרי לית מאן דפליג שצריך להעלות את הגוף ונפש הבהמית, וזוהי תכלית ירידת הנשמה, ירידה צורך עלי', אלא שדוחה זאת עד שיהי' מוכרח לעסוק בזה), ובינתיים עוסק עם נפשו האלקית, אף שבגלל זה תישאר נפש הבהמית בלתי מבוררת במשך זמן ארוך יותר.

יש אופן שתיכף ומיד מתמסר יהודי בכל ה"שטורעם" לבירור נפש הבהמית, אע"פ שבשביל זה צריך לירד ממדרגתו לפי שעה, ולטמא את אבנטו.

ולהעיר, שהכהן עצמו אינו מיטמא, כפי שמבאר רש"י (בנגלה תורה) ש"בהמינו אוחזו, דלא נגע ביי, ושרץ אינו מטמא במשא, והאבנט שמיטמא בשרץ אינו מטמא הכהן האוחזו, דהוה לי' אבנט ראשון לטומאה, והלכה רווחת היא בכל הש"ס שאין אדם וכלים מקבלין טומאה אלא מאב הטומאה בלבד".

ועד"ז בעבודת האדם — שהתמסרותו לענין הבירור היא לא בענין שהוא גופו בעצם, אלא רק בענין חיצוני, שזהו"ע הלבוש, שעז"נ¹⁰⁵ "כלבוש תחליפם ויחלופו".

ואף שמדובר אודות לבוש דק ומזוכך, לבוש של ביהמ"ק, שלכן צריך לבוא במגע רק עם ענינים של קדושה, אבל אעפ"כ, יש גם יוצא מן הכלל.

וע"ד המסופר בגמרא¹⁰⁶ אודות רבי שמעון¹⁰⁷ בן קמחית, ש"פעם אחת (יוה"כ ה'108) סיפר דברים עם ערבי אחד בשוק, ונתזה צנורא מפיו על בגדיו, ונכנס ישבב אחיו ושימש תחתיו", וכמדובר פעם בענין זה¹⁰⁹, שכיון שהי' מדובר אודות ענין של הצלת ישראל, לכן הוצרך לצאת לחוץ

הגירסא היא "שמעון בן קמחית", ועפ"ז צ"ל גם כאן שמעון במקום ישמעאל.

(108) פרש"י שם.

(109) ראה תו"מ חכ"ז ע' 199 ואילך.

(105) תהלים קב, כז.

(106) יומא מז, א.

(107) ביומא שם: ישמעאל בן קמחית.

וביפה עינים מביא שבכמה מדרשי רז"ל

בבגדי כהונה, למרות החשש שהבגדים עלולים להיטמא, ובגלל זה לא יוכל לשמש בכהונה גדולה ביוהכ"פ!

וזהו שני אופני העבודה, ש"אלו ואלו דברי אלקים חיים" — אם להתעסק מיד בהעברת הטומאה מבלי להתחשב בכך שעיי"ז יטמאו בגדיו (כבהנהגת רבי שמעון הנ"ל), ובלבד שלא להשהות את הטומאה, או להמנע מלהתעסק עם הטומאה עד כמה שאפשר, כי אם בזמן מן הזמנים, ולא ע"י השימוש בכחות נעלים, אלא רק בכחות הפשוטים בלבד.

אמנם, במה דברים אמורים — כאשר הי' ריבוי זמן עד ביאת המשיח, והיו צריכים לברר כמה בירורים, אזי יש מקום לעשות באופן כך או באופן כך; משא"כ כאשר הגאולה צריכה להיות באופן ד"אחישנה"¹¹⁰, "מיד הן נגאלין"¹¹¹ — אזי הפס"ד שלא להשהות את הטומאה.

וזהו הוראת רבינו נשיאנו לכל אחד ואחת, להתעסק בבירור העולם ובהפצת המעיינות חוצה ללא הגבלות כלל, מחוץ לביהמ"ק ומחוץ למחנה ישראל, ועד לחוצה כפשוטו, ולעשות מהארץ כולה בית-המקדש, דירה לו ית', כפי שיתגלה בפועל גם לעיני בשר, בביאת וגילוי משיח צדקנו, למטה מעשרה טפחים, בעגלא דידן.

* * *

יב. בשיעור חומש היומי, משני עד שלישי בפ' ראה, נאמר: "כי ירחיב ה' אלקיך את גבולך גו' ואמרת אוכלה בשר כי תאום נפשך לאכול בשר גו' כי ירחק ממך המקום אשר יבחר ה' אלקיך לשוים שמו שם (ולא תוכל לבוא ולעשות שלמים בכל יום כמו עכשיו שהמשכן הולך עמכם) וגו'"¹¹².

ומפרש רש"י — שגם זה נכלל בשיעור לימוד חומש בכל יום ויום, כפי שפירסם רבינו נשיאנו — ש"במדבר נאסר להם בשר חולין, אלא אם כן מקדישה ומקריבה שלמים".

ולהעיר, שפירוש רש"י הוא לפי דעה אחת בגמרא¹¹³, ש"לא בא הכתוב אלא להתיר להם בשר תאום", אבל הדין הוא שגם במדבר הותר להם בשר תאום¹¹⁴, ואעפ"כ מפרש רש"י לפי הדעה ("אלו ואלו דברי

110) ישע"י ס, כב. וראה סנהדרין צח, א. 113) דעת ר' ישמעאל — חולין טז, ב.
 111) רמב"ם הל' תשובה פ"ז ה"ה. 114) שם יז, רע"א. רמב"ם הל' שחיטה
 112) יב, כ"כא (ובפרש"י). פ"ד הי"ז.

אלקים חיים"63) שבמדבר נאסר להם בשר חולין, כי, רש"י אינו "פוסק", אלא "מפרש", כלשון הידוע¹¹⁵.

ומזה מובן בנוגע לעבודת האדם, שבלימוד חומש עם פירוש רש"י בכל יום, מתאים יותר סדר העבודה ש"במדבר נאסר להם בשר חולין", בשר תאוה, כדלקמן.

יג. והענין בזה בפשטות ובקיצור¹¹⁶:

ובהקדם המדובר בארוכה בהתוועדות שלפנ"ז¹¹⁷ — מיוסד על המבואר בדרושי חסידות (החל מלקו"ת¹¹⁸) בענין חטא המרגלים — שסדר העבודה במדבר וסדר העבודה בהכניסה לארץ ישנם בחיי היום־יום של כאו"א מישראל.

החילוק בין המדבר לארץ ישראל הוא — שבהיותם במדבר לא הוצרכו בני"י להתייגע על ענינים גשמיים;

הי' להם "לחם מן השמים גו' דבר יום ביומו"¹¹⁹ "עומר לגולגלת"¹²⁰, באופן ש"לא העדיף המרבה והממעיט לא החסיר"¹²¹, וכן הי' להם מים טהורים מ"בארה של מרים"¹²², וכן בנוגע ללבושים, כמ"ש¹²³ "שמלתך לא בלתה מעליך ורגלך לא בצקה", ש"ענני כבוד היו שפים בכסותם ומגהצים אותם"¹²⁴, ועד"ז בנוגע לבית, באופן ד"מתהלך באוהל"¹²⁵, שהי' מן המוכן, וסדר העבודה שלהם — בהיותם "דור דעה"¹²⁶ — הי' לימוד התורה, וכן עבודת התפלה, שזהו מ"ש¹²⁷ "ויהי בנסוע הארון ויאמר משה גו' ובנחה יאמר וגו'", שזהו ענין התפלה שהתפלל משה עבור כל ישראל, הן בהליכתם והן בחנייתם ע"פ הדיבור.

ודוגמתו בעבודת כאו"א מישראל בסדר היום — שבתחלת היום ישנו ענין עבודת התפלה, ואח"כ לימוד התורה, "מבית הכנסת לבית המדרש"¹²⁸, כל חד לפום שיעורא דילי' — שזהו בדוגמת הנהגת דור דעה בהיותם במדבר.

(115) יד מלאכי כללי רש"י ס"ב. וש"נ.	(122) ראה שבת לה, א ובפרש"י.
(116) ראה גם שיחת ש"פ ראה תשי"ט	(123) עקב ה, ד.
ס"ו (תו"מ חכ"ו ע' 216). וש"נ.	(124) פרש"י עה"פ.
(117) שיחת ש"פ שלח ס"ג ואילך (לעיל	(125) שמואל"ב ז, ו.
ס"ע 74 ואילך).	(126) ראה ויק"ר פ"ט, א. במדב"ר פ"ט, ג. וש"נ.
(118) ר"פ שלח.	(127) בהעלותך י"ד, לה"לו.
(119) בשלח טז, ד.	(128) ברכות בסופה. וראה שו"ע אדה"ז
(120) שם, טז.	סקנ"ה ס"א.
(121) שם, יח.	

ולאחרי כן מתחיל הסדר ד"הנהג בהם מנהג דרך ארץ"¹²⁹, בל"ט מלאכות שהם עובדין דחול — שזהו בדוגמת ההנהגה שלאחרי הכניסה ל"ארץ נושבת"¹³⁰, ששם צריך לעסוק בחרישה וזריעה, באופן ד"יגיע כפיך כי תאכל"⁷⁸, "בכל אשר תעשה"¹³¹.

יד. ובענין זה מבאר רש"י סדר העבודה — ש"במדבר נאסר להם בשר חוליך", בשר תאווה:

גם במדבר הוצרכו לזון את הגוף (ונפש הבהמית) — ע"י ה"מן", שאף שהי' מזון רוחני¹³², מאכל מבורר ומזוכך, שלא הי' בו פסולת (שעל זה התאוננו בני" באמרם "ונפשנו קצה בלחם הקלוקל", "לפי שהמן נבלע באיברים קראוהו קלוקל"¹³³), מ"מ, לא נשאר ברוחניות, אלא נמשך למטה באופן ש"דכו במדוכה גו"¹³⁴. ועד"ז בנוגע למים מבארה של מרים, ובנוגע ללבושים.

אבל אעפ"כ, לא הי' זה באופן ד"תאווה נפשך" (ענין של תאווה) — כדאיתא בגמרא במסכת יומא¹³⁵ בפירוש מ"ש¹³⁶ "המאכילך מן במדבר גו' למען ענותך", ש"אינו דומה מי שרואה ואוכל למי שאינו רואה ואוכל", והיינו, שאף שהיו טועמים ב"מן" את כל המאכלים שהיו רוצים לטעום¹³⁷, מ"מ, בנוגע לראי', היו רואים רק את ה"מן", ולא היו רואים את המאכלים שהיו רוצים לטעום,

— ענין הראי' הי' צריך להיות בענינים של אלקות בלבד, ואילו בנוגע לענינים גשמיים, הנה לא בזה צריך להיות מונח כח הראי' — וכיון שלא הי' בזה "העין רואה", לא הי' גם "הלב חומד"¹³⁸ (תרין סרסורין דחטאה¹³⁹) — ענין התאווה.

וזוהי גם כללות ההוראה בעבודה: קודם התפלה — לא צריך להיות ענין של אכילה בכלל¹⁴⁰, וההיתר לכך הוא רק אם זה קשור עם ענין של בריאות¹⁴¹, ובכמה הגבלות כו'; אבל — לא באופן ד"תאווה נפשך", ענין של תאווה ח"ו.

(129) שם לה, ב.	(137) יומא עה, א.
(130) בשלח טז, לה.	(138) פרש"י וראב"ע שלח טו, לט.
(131) פ' ראה טו, יח.	(139) ירושלמי ברכות פ"א ה"ה. במדבר"ו
(132) ראה תו"מ חל"א ע' 221. וש"נ.	ס"פ שלח.
(133) חוקת כא, ה ובפרש"י.	(140) ברכות יו"ד, ב.
(134) בהעלותך יא, ח.	(141) ראה שו"ע אדה"ז או"ח ספ"ט ס"ה.
(135) ער, ב.	וש"נ.
(136) עקב ח, טז.	

טו. ונוסף לזה, ישנו סדר העבודה ד"כי ירחיב ה' אלקיך את גבולך": נוסף על עבודת התפלה ועבודת התורה — מתחילה לאח"ז העבודה דמצוות מעשיות, שזהו בדוגמת הכניסה ל"ארץ נושבת", "ארץ טובה ורחבה"¹⁴², שבה זקוקים לעבודה דחרישה וזריעה כו'.

והענין בזה — שהכוונה היא להפוך את ה"ארץ נושבת", שתמורת זה שיהיו בה שבע אומות, שענינם בעבודה הם שבע מדות רעות של נפש הבהמית¹⁴³, צריכים לעשותה ארץ נושבת לאדם העליון, ע"ז שנעשית מקום ישוב עבור "אדם אתם"¹⁴⁴, "אתם קרויין אדם"¹⁴⁵, ע"ש אדמה לעליון¹⁴⁶.

אמנם, כאשר מתעסקים בבירור עניני העולם, אזי ישנו הענין ד"המתאבק עם מנוול מתנוול ג"כ"¹⁰², וכידוע¹⁴⁷ שהמברר צריך להתלבש בלבושי המתברר, כך, שמלבד רבינו הקדוש שאמר "לא נהנית (מעוה"ז) אפילו באצבע קטנה"¹⁰³, הרי בדרך כלל בהכרח שידבק בו משהו כו' — שזהו ענין התאווה.

וכפי שאמר דוד המלך בנוגע לאביו ישי — אף שהי' מאלו ש"מתו בעטיו של נחש"¹⁰¹ — "בחטא יחמתני אמי"¹⁴⁸, כיון שהי' ענין של שמץ תאוה. וכמסופר בגמרא¹⁴⁹, שכאשר אנשי כנסת הגדולה "חבשוהו" ל"יצרא דעבירה" לפי שעה, "איבעו ביעתא בת יומא לחולה ולא אשכחו", והיינו, שנחסר כללות ההנהגה בסדר העולם.

וזהו "כי ירחיב ה' אלקיך את גבולך ואמרת אוכלה בשר כי תאוה נפשך לאכול בשר" — שכאשר נכנסים לארץ לעסוק בעניני העולם, אזי ישנו ענין של תאוה כו'.

טז. ועז"נ — בהמשך שיעור חומש היומי — "וזבחת גו' כאשר צויתך וגו' רק חזק לבלתי אכול הדם גו' על הארץ תשפכנו כמים גו' רק קדשיך גו' ודם זבחך ישפך על מזבח ה' אלקיך והבשר תאכל"¹⁵⁰ : גם כאשר "ירחיב ה' אלקיך את גבולך", לאחרי שישנה כבר העבודה

בשלוש פר"ד (נ, ג ואילך). סה"מ תרכ"ז ע' רעג ואילך. תרכ"ט ע' קפו ואילך. תרנ"ח ע' קעב ואילך. תרנ"ט ע' קסב. תש"ד ע' 106. ועוד. (148) תהלים נא, ז. וראה יערות דבש ח"ב דרוש א. ועוד. וראה גם "רשימות" חוברת יב ריש ע' 17.

(149) סנהדרין סד, א. וש"נ.

(150) יב, כא"כז.

(142) שמות ג, ח.

(143) ראה בארוכה מאמרי אדמו"ר

האמצעי דברים ח"א בתחלתו.

(144) יחזקאל לד, לא.

(145) יבמות סא, רע"א.

(146) ראה של"ה ג, רע"א. ועוד. עשרה

מאמרות מאמר א"ח ח"ב פל"ג. ובכ"מ.

(147) ראה שע"ת לאדהאמ"צ ח"א ד"ה פדה

דל"ט מלאכות כ"ארץ טובה ורחבה", שאז "תאווה נפשך לאכול בשר" — הנה לכל לראש "וזבחת גו' כאשר צויתך", "שיש ציווי בזביחה איך ישחוט, והן הלכות שחיטה"¹⁵¹, וכמבואר בכ"מ¹⁵² ענינה של השחיטה בעבודת האדם,

וגם לאחר הזביחה — הנה מה ששייך לאכילה של הגוף ונה"ב, הרי זה רק ה"בשר" ("והבשר תאכל"), אבל לא ה"דם", החיות וההתלהבות ("קאך"), וגם לא ה"חלב", עליו נאמר¹⁵³ "כל חלב לה";

ואילו בנוגע לדם — הרי זה א' מב' האפשרויות: אם זה דם ששייך לקדושה ("קדשיך") — הרי זה שייך למזבח ("דם זבחיך ישפך על מזבח ה' אלקיך"); ואם זה סתם דם ("סתם אַ קאך") — אין זה שייך ליהודי, ולכן "על הארץ תשפכנו"¹⁵⁴.

יז. ואז באים גם להפירוש ע"פ דרשת רז"ל — "אמרה תורה עשה מצוה האמורה בענין שבשכרה ירחיב ה' את גבולך"¹⁵⁵:

דרשת רז"ל הנ"ל היא להיפך מפירוש הפשוט — שהרי הפירוש הפשוט הוא שתחילה "ירחיב ה' אלקיך את גבולך", ולאח"ז "ואמרת אוכלה בשר כי תאווה נפשך לאכול בשר; ואילו לפי דרשת רז"ל הרי זה בהיפך הסדר, שתחילה ישנו הענין ד"אוכלה בשר" ככל פרטי הענינים שנאמרו בפרשה, ועי"ז באים אח"כ ל"ירחיב ה' אלקיך את גבולך".
והענין בזה:

גם בתחילת הכיבוש נקראת ארץ ישראל "ארץ טובה ורחבה" — בערך לארץ מצרים שממנה יצאו בני", ואפילו בערך למדבר שבו היו בני" במעמד ומצב של "דור דעה", כיון שדוקא בארץ ישראל התחיל הסדר ד"טובה הארץ מאד מאד"¹⁵⁶, שזהו העילוי שאליו באים ע"י מצוות מעשיות¹⁵⁷.

אמנם, הרחבה זו היא בעבודת ה'; ואילו תפקידו וענינו של יהודי — שכל זה יומשך גם בגוף ונה"ב ועד לענינים גשמיים כפשוטם. ולכן מצינו בנוגע לברכת כהנים, "יברכך ה' וישמרך וגו'"¹⁵⁸, שאין זה רק בנוגע לעניני עבודת הבורא, אלא גם בנוגע לבנים וממון כפשוטם¹⁵⁹,

(155) ספרי עה"פ.

(156) שלח יד, ז.

(157) ראה לקו"ת שלח לו, א.

(158) נשא ו, כד ואילך.

(159) ראה במדב"ר פי"א, ה.

(151) פרש"י עה"פ.

(152) ראה תו"מ ח"ה ע' 159. ח"ח ע'

230 ואילך. וש"נ.

(153) ויקרא ג, טז.

(154) ראה גם לקו"ש חל"ז ע' 52 ואילך.

וכמבואר בלקו"ת¹⁶⁰ ובספר המצוות להצ"צ¹⁶¹ שענין ברכת כהנים הוא שתהי' ההמשכה באופן ש"עד מהרה ירוץ דברו"¹⁶², ע"י הסרת העלמות והסתרים כו', עד שיומשך למטה מעשרה טפחים בברכה גשמית כפשוטה, וכן הוא בנוגע לכללות העבודה של בני", עליהם נאמר¹⁶³ "ואתם תהיו לי ממלכת כהנים", שצריכים לפעול שכל הענינים הרוחניים יומשכו ויבואו גם בענינים גשמיים.

וכמו"כ גם בענין "ארץ טובה ורחבה" בעבודת ה' — שסוכ"ס צריך להיות נמשך ע"י עבודת בני" גם ב"ארץ טובה ורחבה" כפשוטה. וזהו תוכן הפירוש השני בפסוק "כי ירחיב ה' אלקיך את גבולך" — כדרשת רז"ל "אמרה תורה עשה מצוה האמורה בענין שבשכרה ירחיב ה' את גבולך":

ע"ז שגם כאשר נמצאים במעמד ומצב ד"תאווה נפשך לאכול בשר", ישנה העבודה ד"זובחת גו' כאשר צויתך", ורק "הבשר תאכל", ואילו הדם נותנים רק לעניני קדושה, או "על הארץ תשפכנו" — הנה בשכר זה ירחיב ה' אלקיך את גבולך",

והרי אמיתית הרחבת הגבול הוא — כמ"ש בפרשה שלאח"ז¹⁶⁴: "ואם ירחיב ה' אלקיך את גבולך וגו' ויספת לך עוד שלש ערים גו'", ש"מעולם לא הי' דבר זה"¹⁶⁵, לא בזמן מקדש ראשון ולא בזמן מקדש שני, ועאכו"כ לא בשאר הזמנים, אלא ענין זה יהי' בביאת משיח, שאז תהי' ירושת הארץ בשלימות, לא רק ארץ שבע אומות, אלא ארץ עשר אומות, כולל גם ארץ קניזי וקדמוני¹⁶⁶.

וכל זה — ע"י מעשינו ועבודתינו במשך זמן הגלות, שע"ז באים לתכלית השלימות דימות המשיח, שאז ירחיב ה' אלקיך את גבולך", גם ארץ קניזי וקדמוני, ע"י מלך המשיח, יבוא ויגאלנו ויוליכנו קוממיות לארצנו.

* * *

יח. כבר דובר פעם אודות עשרים באב — שיש בו כ' ענינים:
ענין הא'¹⁶⁷ — כדאיתא במשנה¹⁶⁸ "זמן עצי כהנים והעם תשעה

(160) ס"פ קרח.
(161) מצות ברכת כהנים (דרמ"צ קיב, א).
(162) תהלים קמז, טו.
(163) יתרו יט, ו.
(164) שופטים יט, ח"ט (ובפרש"י).
(165) רמב"ם הל' מלכים פי"א ה"ב.
(166) פרש"י עה"פ.
(167) ראה שיחת כ"ף מנ"א תשי"א סי"ד.
(168) תענית כו, א (ובפרש"י).

(בתשעה זמנים היו הכהנים והעם מתנדבים עצים, כמבואר בגמרא¹⁶⁹ ש"כשעלו בני הגולה לא מצאו עצים בלשכה, ועמדו אלו והתנדבו משלהם, וכך התנו נביאים שביניהן, שאפילו לשכה מלאה עצים יהיו אלו מתנדבין משלהן", ובאותו יום היו מקריבין קרבן שהי' נקרא קרבן העצים) .. בעשרים בו (כאב) בני פחת מואב בן יהודה".

ובגמרא¹⁶⁹: "תנא בני פחת מואב בן יהודה הן הן בני דוד בן יהודה, דברי רבי מאיר. רבי יוסי אומר, הן הן בני יואב בן צרוי" ונקראים גם "בני פחת מואב בן יהודה", כי, גם צרוי' היתה מיהודה — אחותו של דוד. וכללות הענין בזה:

החילוק בין דוד ליואב בן צרוי' הוא — כדברי הגמרא¹⁷⁰ "אילמלא דוד לא עשה יואב מלחמה, ואילמלא יואב לא עסק דוד בתורה", והיינו, שבכח לימוד התורה של דוד, שהתמסר ללימוד התורה ביחד עם הסנהדרין, עשה יואב מלחמה — לכבוש את האומות שמסביב לארץ ישראל ולעשותם ארץ ישראל.

וזוהו גם כללות עבודת האדם, שנחלקת לב' ענינים הנ"ל:

העבודה היא — לעשות לו ית' דירה בתחתונים⁹⁸, דהיינו, לכבוש את הענינים שבעוה"ז כפשוטו, ולעשות מהם "ארץ אשר גו' עיני ה' אלקיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה"¹⁷¹.

והכח לזה — ע"י לימוד התורה, בהקדמת הביטול ד"נפשי כעפר לכל תהי'"¹⁷², וכמו דוד שאמר "אם לא שויתי ודוממתי"¹⁷³, "ואנכי תולעת ולא איש"¹⁷⁴, וזוהי הנתינת-כח לחלק ד"יואב בן צרוי" שבכל אחד, לעשות מחלקו בעולם — "ארץ אשר גו' עיני ה' אלקיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה".

ועי"ז מבעירים אש על המזבח, וכאשר מקריבים עליו חלב ודם, אימורים ובשר, הרי זה עולה ונעשה "ריח ניחוח לה"¹⁷⁵, אף שמדובר אודות ענינים גשמיים של עוה"ז, שמהם דוקא מקריבים קרבן לה'. עד כאן בנוגע לענינו של עשרים באב ע"פ המבואר במשנה.

יט. וענין הב'¹⁷⁶ — שעשרים באב הוא ארבעים יום קודם ר"ה,

(174) שם כב, ז.

(175) ויקרא א, ט. ועוד.

(176) ראה שיחת כ"ף מנ"א תשי"ט סל"ט

(תו"מ חכ"ו ע' 201). וש"נ.

(169) שם כח, א.

(170) סנהדרין מט, א.

(171) עקב יא, יב.

(172) תפלת "אלקי נצור" (ברכות יז, א).

(173) תהלים קלא, ב.

והו"ע ארבעים יום שקודם יצירת הולד — יצירת אדה"ר בר"ה בתחלת הבריאה, ועד"ז בכל שנה ושנה, כמ"ש¹⁷⁷ "זה היום תחלת מעשיך זכרון ליום ראשון", ו"ארבעים יום קודם יצירת הולד בת קול יוצאת כו"¹⁷⁸, הרי זה בעשרים באב.

וזוהו גם ההתחלה על שנה טובה ומתוקה שנולדת בר"ה, ונמשכת באופן של כתיבה וחתימה טובה על כל השנה כולה, בטוב הנראה והנגלה, בבני חיי ומזוני רויחי.

ויה"ר שיהי' זה באופן הנראה והנגלה גם לעיני בשר,

ובאופן שלא יצטרכו להמתין ארבעים יום, כי:

כבר "כלו כל הקיצין, ואין הדבר תלוי אלא בתשובה"¹⁷⁹ (כאמור לעיל¹⁸⁰), ותשובה היא בשעתא חדא וברגעא חדא¹⁸¹, ומיד באים למעמד ומצב דלעתיד לבוא, שאז יהי' הסדר ד"הרה ויולדת יחדיו"¹⁸², באותו היום, וכמובא בדרושי חסידות¹⁸³ שתמורת זה שעכשיו צריכים להמתין תשעה חדשים ללידת הולד, יהי' זה במשך תשע שעות.

ומזה מובן גם בנוגע לזמן שקודם יצירת הולד, שהזמן דארבעים יום הוא רק עכשיו, לפי ערך הזמן דתשעה חדשים מיצירת הולד עד ללידתו, משא"כ לעת"ל יהי' הזמן שלפני יצירת הולד לפי ערך משך הזמן מיצירת הולד ללידתו, שיהי' אז במשך ט' שעות.

ומזה מובן גם בנוגע להכתיבה וחתימה טובה — שלא יצטרכו להמתין ארבעים יום, מעשרים באב עד ר"ה, אלא יהי' זה באופן ד"אחישנה"¹¹⁰, שבעגלא דידן, למטה מעשרה טפחים, ובטוב הנראה והנגלה, תומשך מיד ברכת ה' בכל המצטרך,

ובענין העיקרי — בנוגע לגאולה האמיתית והשלימה, שזהו אמיתית ענין הלידה, כידוע¹⁸⁴ שהגלות נמשל לעיבור, והגאולה נקראת בשם לידה, — אלא שתהי' ללא חבלי לידה, שהרי ענין זה כבר יצאו י"ח באופן של הוספה וכו' וכו'¹⁸⁵ —

שתהי' בעגלא דידן — לא במשך ט' חדשים, אלא במשך ט'

(183) מאמר אדה"ז — נעתק ונתבאר באוה"ת (יהל אור) לתהלים ע' תריט. וראה ביאורי הוזהר להצ"צ ח"ב ע' תתכז.
(184) ראה תו"א ר"פ וארא. ובכ"מ.
(185) ראה גם תו"מ חל"ג ע' 289 הערה 51. וש"נ.

(177) מוסף דר"ה (ר"ה כז, א).
(178) סוטה ב, א. וש"נ.
(179) סנהדרין צז, ב.
(180) בהדרן בסופו (לקו"ש ח"א ע' 73).
(181) זח"א קכט, סע"א.
(182) ירמי' לא, ז.

שעות, באופן ד"אני היום ילידתך" 186, בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו.

[כ"ק אדמו"ר שליט"א צוה לנגן הניגון "אבינו מלכנו", והניגון "ניע זשוריצי כל־אפצי"].

* * *

כ. ע"פ האמור שנמצאים כבר בזמן ההכנה לשנה הבאה עלינו ועל כל ישראל לטובה ולברכה,

— וכדאיתא בספרים 187 שענין זה מתחיל כבר מחמשה עשר באב, שכן, "חמשה עשר באב" בגימטריא "כתיבה וחתימה טובה" —

כך שיכולים כבר לאחל "שנה טובה ומתוקה",

הרי מובן, שזוהי גם היציאה משנה שעברה.

ויה"ר שתהי' היציאה באופן ש"בשמחה תצאו ובשלום תובלון" 188.

וראה גם שיחת כ"ף מנ"א תשי"ד סט"ו
(תו"מ חי"ב ע' 158). וש"נ.
(188) ישעי' נה, יב.

(186) תהלים ב, ז.
(187) שער יששכר מאמר יום תבר מגל
ס"ב. הובא בדרכי חיים ושלום סתרפ"ד.
188